HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכל

מעריכין ונערכין נודרין ונידרין [א]כהנים לוים וישראלים נשים [ב] ועבדים טומטום [ג]ואנדרוגינום נודרין ונידרין ומעריכין אבל לא נערכין שאינו נערך אלא הזכר ודאי ונקבה ודאית [ד]חרש שוטה וקטן נידרין ונערכין אבל לא נודרין ולא מעריכין מפני שאין בהם דעת: **גמ׳** הכל מעריכין לאתויי מאי לאתויי [ה]מופלא סמוך לאיש נערכין לאתויי מאי לאתויי [ו]מנוול ומוכה שחין [ז]סד״א נדר בערכך כתיב כל שישנו בדמים ישנו בערכין וכל שאינו בדמים אינו בערכין קמ״ל נפשות כל דהו נודרין לאתויי מאי נידרין איצטריך ליה נידרין לאתויי מאי אי לאתויי טומטום ואנדרוגינום בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי [ח]פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי [ט]עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש [י]הכל סומכין לאתויי מאי [יא]לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה [יב]הכל ממירין לאתויי מאי [יג]לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה [יד]דתניא יורש סומך יורש מימר ר׳ יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1]קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2]המר ימיר לרבות את היורש וילפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו מאי עבדי ליה מיבעי ליה קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים קרבנו ולא קרבן חבירו קרבנו לרבות כל בעלי [טו]חוברין לסמיכה ורבי יהודה לרבות [טז]כל בעלי חוברין לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה

עובד

הכל מעריכין. בגמיר (דף ב.) וכנדרים (דף ב.) הזכיר כיוויס שלא להזכיר שם שמים לבטלה כדאיתא התם ובכאן לא חשש להזכיר שלא היו מזכירין שם שמים על הערכין [יא] יב] ערך כתוב בפרשה יג] נדרים דמי עלי ושמיני אותו כעבד הנמכר בשוק: מעריכין. אם אמר מי אחד עלי ושמיני אותו כעבד הנמכר בשוק: מעריכין. אם אמר ערכי עלי [עליו] ערך פלוני עלי:

נשים ועבדים. משלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד כן פ״ה אי נמי כגון שנתנו להם ע״מ שאין לרב או לבעל רשות בהם ואפילו אין להם [יז] נותנין עליהם מיד כדאמרינ׳ בתוספתא נשים ועבדים נודרים ונידרים אם יש להם בזמן הזה גובין מהם ואם לאו אינם נותנים עליהם אלא אם כן אמר מיד ולא מקרי קרבן אדם שלחו ולא אמר מיד אלא אם כן אמר מיד ולא מקרי קרבן אדם שלחו [יח] (כותבין) עליהם וגובין לאחר זמן ועבד אע״ג דגבי מצות יש לו דין אשה לפי ערך זכר הוא ערך דלא אישתמיט תנא דלימא אם היה נערך כאשה: **טומטום** ואנדרוגינום נודרין ונידרין. אהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל לא נערכין אם אמר אחד עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום אזכר ונקבה אמורים בפרשה. ל״ה:

חרש שוטה וקטן. משמע דאית ליה דמים לחרש [יט] והא דאמר פרק החובל (ב״ק פה:) חרשו נותן לו דמי כולו [כ] בחרש שאינו יכול להתרפאות אי נמי פירש ר״ת דחרש בידי שמים אית ליה דמים [כא]:

מופלא סמוך לאיש. בן י״ב שנה ויום אחד שסמוך לאיש ואינו אים עד י״ג ויום אחד ומופלא קרי ליה על שם שבודקין אותו אם יודע להפלות ולפרש בשם מי נדר ובשם מי הקדיש כדקתני בפ׳ יולא דופן במסכת נדה (דף מה:): **נערכין לאתויי מאי.** כלומר הכל דקתי׳ נמי מנערכין דאכולה מתני׳ קאי הכל [כב] אהנערכין לאתויי מאי: **נדר בערכך** [כג] **דסיב.** (נפשות משמע) איתקש ערכין לדמים ומנוול ומוכה שחין אינן בדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין דאין שום כלום: **נפשות.** משמע כל שהוא נפש [כד]: כולהו הנך דמייתי מיוסתא תני להו במתניתין בהדיא: **פני ודר מפרש.** והוא הדין נמי מאי דלמנקט חד מהנך אלא חד מתרתי תלת נקט. ל״א להכי נקט האי משום דפליגי רבנן וי״מ בהאי פירקא (לקמן דף ה.) המעריך פחות מבן חדש ר״מ אומר נותן דמיו אדם יודע שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם דמים וחכ״א לא אמר כלום ולהכי סתמה [כה] בריש׳ לגשמועי׳ ממשנה יתירא דאפי׳ לרבנן היכא דאמר דמיו עלי יש לו דמים ונותן דמיו מפי מורינו [כו]: **יורש.** אדם שהפרש אביו קרבן ולא הספיק להקריבו עד שמת: **קרבנו.** גבי [כז] סמיכה כתיבי תלתא קרבנו גבי שלמים בויקרא [גג] ודרשי ר׳ יהודה לאב מייהו קרבנו ולא קרבן אביו: **אחלש הקדש.** תמורה שהיא אחלש הקדישה של בהמה זו: **סוף הקדש.** סמיכה שהוא סמוך לשחיטה: **כל בעלי חובין.** ממשה שהביאו קרבן אחד בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך עליו [כז]: **ליתי ליה.** דס״ל אחד סומך לכולם ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה:

הכל מעריכין. ערך כתוב בפרשה [ב]. (נדר דמי עלי ושמיני אותו כעבד הנמכר בשוק): **מעריכין.** אם אמר על אחד ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני כפי שניו שהערך ניתן לפי השנים הכתוב בפ׳ ערכין ואמר אם הערכים הולכים: **נערכים.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי: **נודרין.** דמי פלוני עלי [ג]: **נידרין.** דמי עלי או אם אמר אחר עליו דמי פלוני עלי: **נשים ועבדים.** ומשלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד: **וטומטום ואנדרוגינום נודרין ונידרים.** שהרי יש להם דמים: **מעריכין.** את אחרים אמרו ערך פלוני: **אבל לא נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם ערך שזכר ונקבה אמורין בפרשה: **גמ׳ מופלא סמוך לאיש.** בן י״ב שנה ויום אחד שהוא סמוך לאיש ואינו איש [ד] עד שיביא שתי שערות. ומופלא קרי ליה על שם שבודקין אותו אם יודע להפלות ולפרש בשם מי נדר ובשם מי הקדיש כדקתני בפ׳ יולא דופן במסכת נדה (דף מה:): **נערכין לאתויי מאי.** כלומר הכל דקתי׳ נמי מנערכין דאכולה מתני׳ קאי הכל [כב] אהנערכין לאתויי מאי: **נדר בערכך** [כג] **דסיב.** (נפשות משמע) איתקש ערכין לדמים ומנוול ומוכה שחין אינן בדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין דאין שום כלום: **נפשות.** משמע כל שהוא נפש [כד]: כולהו הנך דמייתי מיוסתא תני להו במתניתין בהדיא: **פני ודר מפרש.** והוא הדין נמי מאי דלמנקט חד מהנך אלא חד מתרתי תלת נקט. ל״א להכי נקט האי משום דפליגי רבנן וי״מ בהאי פירקא (לקמן דף ה.) המעריך פחות מבן חדש ר״מ אומר נותן דמיו אדם יודע שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם דמים וחכ״א לא אמר כלום ולהכי סתמה [כה] בריש׳ לגשמועי׳ ממשנה יתירא דאפי׳ לרבנן היכא דאמר דמיו עלי יש לו דמים ונותן דמיו מפי מורינו [כו]: **יורש.** אדם שהפרש אביו קרבן ולא הספיק להקריבו עד שמת: **קרבנו.** גבי [כז] סמיכה כתיבי תלתא קרבנו גבי שלמים בויקרא [גג] ודרשי ר׳ יהודה לאב מייהו קרבנו ולא קרבן אביו: **אחלש הקדש.** תמורה שהיא אחלש הקדישה של בהמה זו: **סוף הקדש.** סמיכה שהוא סמוך לשחיטה: **כל בעלי חובין.** ממשה שהביאו קרבן אחד בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך על ידי כולן: **ליתי ליה.** דסבירא ליה אחד סומך לכולן ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה לשון הקונטרס. ומשמע פרק שתי מדות (מנחות לד.) ומה תעופה שנתרבתה [כט] בשותפין נתמעטה בחוברין סמיכה שלא נתרבתה [ל] בשותפין אינו דין שנתמעט בחוברין ת״ל קרבנו לרבות כולן אלמא למאן דאמר דלא דרים קרבנו מתעופה יליף ליה ותנן התם אחד מניף לכולם:

עובד

אחין אינו לדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין דאין שום כלום: **כל** שישנו בדמים [לה] **נערכין** כו׳. לאו דווקא דהא איכא דיקלא ואריעא אלא כל אדם שישנו בדמים קאמר: **קרבנו.** גבי סמיכה כתיבי תלתא קרבנו ביויקרא ודרשי רבי יהודה לאב מייהו קרבנו ולא קרבן אביו לשון הקונטרס ומגב מורפיה לא עיין דהתם ליכא אלא תרי ושמא על ראשו דכתיב התם תשיב ליה כמו קרבנו ל״ל ת״ל תמורה קרבנו ל״ל ת״ל תחלת הקדש. תמורה שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו סוף הקדש סמיכה שהוא סמוך לשחיטה ל״ל דאפילו אלוחו לא ממעטו לשחיטה: [**קרבנו** ולא קרבן חבירו. [לו] ות״ת כיון דלמרינן ס״פ שתי מדות (מנחות לג.) וסמך ידו ולא יד אלוחו כ״ש לא יד חבירו ות״כ קרבנו ל״ל ור״ל] אי לאו קרבנו אמינא דידו למעוטי חבירו אתא אבל אלוחו סומך ות״ת ליף מהכא בכל כתובה דאין כאחד [לז] דכתיב ביבמה (דברים כה) וקרבו לו הן ולא אלוחו [לח] וכן בעבלה ערופה ומדבו ולא אלוחה ות״ת ליף מייהו דבכל דוכתא הוי אלוחו כמותו מדאיתקיש דקרבנו ל״ל דאי לאו לאו הכי מי קרבי דקדושין דאשמעינן דאלוחו כמותו הוה מוקמינן להי תלתא קרבי דסמיכה ויבמה ועגלה ערופה לדרשא אחריתי: **כל** בעלי חוברין. ממשה שהביאו קרבן בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך על ידי כולן: **ליתי** ליה. דסבירא ליה אחד סומך לכולן ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה לשון הקונטרס. והכי משמע פרק שתי מדות (מנחות לד.) ומה תעופה שנתרבתה [כט] בשותפין נתמעטה בחוברין סמיכה שלא נתרבתה [ל] בשותפין אינו דין שנתמעט בחוברין ת״ל קרבנו לרבות כולן אלמא למאן דאמר דלא דרים קרבנו מתעופה יליף ליה ותנן התם אחד מניף לכולם:

עובד

ומנוול (ש״מ), [לח] כדמיס ישנו בערכין כו׳ (ש״מ), [לו] קרבנו והוי כאלו כתיב על ראש קרבנו ל״ל (ש״מ), [לז] ל״ל חילול, [לח] ות״ת אמאי איצטריך למעוטי בפרק שתי מדות ידו ולא יד שלוחו תיפוק ליה מקרבנו ולא קרבן חבירו וי״ל דהוה אמינא דשלוחו של אדם כמותו ולא מקרי קרבן חבירו ות״ת ולימתב ידו למעוטי שלוחו וכ״ש חבירו וש לומר לאו דלא קרבנו הוה אמינא דידו בשחוטין (ש״מ), [לט] שנתרבתה בשחוטין (ש״מ), [מ] נתרבתה

מסורת הש״ס

[א] [מולין כ. לקמן ד.], [ב] [לקמן ד:], [ג] [לקמן ה.], [ד] [סס:], [ה] [מולין כ: ממחות לג.], [ו] [עי׳ תוס׳ ממחות לב. ד״ה הכלן], [ז] [תמורה כ.], [ח] ממחות לב. תמורה כ. ע״ש], [ט] [ועי׳ תוס׳ ב״ק פה: ד״ה מרשון],

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחֲטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ב
2. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
ויקרא כז י

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה נפשות וכו׳ נפש הס״ד ואמ״כ מ״ה בהדיא קתני להו טלוחו הקן:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה קרבנו ולא קרבן חבירו וכו׳ דכתיב ביבמה וקראו לו הן ולא שלוחן. יכמות דף קא ע״ב: בא״ד וכן בעבלה ערופה ומדבו ולא שלוחם פוטה דף מד:

רבינו גרשום

פי׳ רבינו גרשום מאור הגולה נעתק מכי״ק של רבינו בצלאל אשכנזי ז״ל (בנה״מ ספר שיטה מקובצת) ונוספו בו תוספות רבות ושנויי נוסחאות מכ״ר רומי. וההוספות והשנויים הצנגנו בין חצאי מרובע כזה [ ] (ה).

הכל מעריכין. בין לענמן בין לאחרים כגון ערכי עלי או ערך פלוני עלי וחייב בערכו לפי שניו: **ונערכין.** שיכול אדם לומר ערך פלוני עלי ונתפס הערך וחייב המערך לתת ערכו: **נודרין.** שיכול לומר דמי עלי או דמי פלוני עלי: **ונידרין.** הנודר נמי הנודר ואומר דמי פלוני עלי אין לו קצבה אלא שמין אותו כעבד הנמכר בשוק ונותן דמיו: [**ולא מעריכין**] **מפני שאין להן דעת.** דבענינו איש שיודע להפלות לשם מי הוא מערך או נודר: **גמ׳ לאתויי מופלא המסוך לאיש** [היינו] תינוק בן שתים עשרה שנה ותינוקת בת י״א שנה שסמוכין למצות ונדרהן ובדקין אי הוי מופלא שיודע לשום מי הוא נודר או מערך הוי נדר אבל קודם זמן זה אע״ג דהוי מופלא לא הוי נדר דחשיב כקטן ולאחר זה הזמן אע״ג דלא הוי מופלא הוי נדר: **ומנוול ומוכה שחין.** שאין בהן דמים שאין אדם רוצה לקנותן: **קס״ל בערכך נפשות.** דאפילו נפש כל דהוא כי הוי דלא חשיבי נערכין: **נודרין לאתויי מאי.** [כלומר] אי לאיתויי מופלא הא שמעינן ליה מהכל דנערכין אלא לא איצטריך הכל לנודר אלא משום הכל דנידרין דהכל משמע אכולה בין אנערכין בין אנודרין בין אנידרין: [**אלא**] **לאתויי פחות מבן חדש.** דנידר ואנ״ג דקתני ליה בהדיא במתניתין תני והדר מפרש (בגמרא) דמהכל מייתי ליה ואי אמרת מאי שנא(ו) דמהאי דקאמר תני והדר מפרש (הכי נמי מצי למימר בין אטומטום בין אחרש בין אנדרי תני והדר מפרש) י״ל אין הכי נמי אלא אגב דבן חדש כתיב באורייתא קא מרבי לפחות מבן חדש אע״ג דאינו נערך ולא מערך נידר: **הכל סומכין.** קא בעי למידרש השתא כולהו הכל לריבויא: **יורש סומך ומימר.** שאם הקדיש אביו זבח ומת קודם שסמך עליו יורש סומך על קרבן אביו: [ויורש יכול להמיר קרבן אביו: **קרבנו.** וסמך ידו על קרבנו ולא על ראש קרבן אביו: **וליף תחלת הקדש.** דהיינו תמורה דקא משוי לה השתא להא תמורה בהקדש: **מסוף הקדש.** היינו סמיכה דתכף לה שחיטה ומיכלייא הקדש וכי היכי דמסמיכה ממעט יורש הם כהי נמי מתמורה]: **המר ימיר.** [המר] דבויא הוא דסגי למימר אם ימיר [וליפלי סוף הקדש מתחלת הקדש ילפי סמיכה מתמורה]: **קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים בו.** דתלתא קרבנו כתיבי בסמיכה גבי שלמים קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים דאין קרבן עובד כוכבים טעון סמיכה קרבנו ולא קרבן חברו דאין אדם סומך על קרבן שאינו שלו קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה: [ולר׳ יהודה הכי לא לאתויי אשה] **לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה.** שאם יש שנים או שלשה חברים בקרבן כולם סומכין עליו:

(ה) ההוספות שנתו בסוגריים כלו [ ] הם מכת״י רומי והוספות שנתו בסוגריים כלו { } הם של המגיה. (ו) נראה דל״ל מ״ש דדוקא אהאי קאמר דתני והדר מפרש דהכי הוה ליה למימר וכו׳ (ז) ל״ל ולא״ר לא אמר לכאי מתאוי אשה ושייך לעולל קודש ד״ה ולעפי.

שיטה מקובצת

תני והדר מפרש. בקונטרס ס״ב לשונות ועוד פי׳ ר״ש לאשמועינן דיש לו דמים אע״ג דלא יצא מכלל נפל. תוספות: א״ג ד״ל דלרבותא נקטיה דסד״א דהוי כנפל ואפילו דמים אין לו קמל״ן. הרא״ש ד״ל: **לאתויי יורש.** תימה דהא במתחלת בפ׳ שתי מדות (צב.) עלה דהתיא דתכל סומכין תני בהדיא והיורש אינו סומך ואומר דר״ש דתכל סומכין עיקר ואיידי דתני דיני יורש דשאר מילי דמביא נסכים ומעיר תני והיורש סומך והר״ר יוסף מא״ר אמר דתרי יורש הוו חד כגון הפריש האב ואחר כך מת וחד לא הספיק להפרישי עד שמת ולהכי מצריך הני תרתי משניות. תוס׳: **וליף תחילת הקדש כו׳.** ע׳ בהשמטות בסוף המסכת: **ואם המר ימיר לרבות את היורש.** וא״ת למה לרבנן להאי קרא דאם המר ימיר לרבות את היורש דיפוק ליה דלית להו מיעוט דקרבנו ולא קרבן אביו דהא דרשי אחריתי ד״ל דאי לאו המר ימיר לא הוי מוקמינן קרבנו שלישי לרבות בעלי חוברין אלא הוי מוקמינן ליה למעוטי קרבן אביו שלא שותפין הוה אמינא דאין סומכין כמו דאין ממירין אבל השתא דכתיב ואם המר ימיר לרבות יורש על כרחך קרבנו לרבות בעלי חוברין. תוס׳ הרא״ש וכן כתוב בתוס׳ תמורה (ב. ד״ה ורבי מאיר): **לרבות כל בעלי חוברין לסמיכה.** תימה דתרתי קרבנו דרשינן למעוטי ואידך לרבות וי״ל דודאי קרבנו משמע מיעוט מיהו קרבנו שלישי לרבות כל בעלי חוברין אתא דאי למעוטי לישתוף מינה דמילא דעינן דאין שותפין סומכין כי היכי דאין השותפין ממירין אלא דאי לרבויי אתא. תוס׳ הרא״ש: **תוס׳ ד״ה הכל מעריכין כו׳ ובכאן לא חשש להזכיר.** וא״ת מ״ש דבנדרים

תני והדר מפרש. בקונטרס ס״ב לשונות ועוד פי׳ ר״ש לאשמועינן דיש לו דמים אע״ג דלא יצא מכלל נפל. תוספות: א״ג ד״ל דלרבותא נקטיה דסד״א דהוי כנפל ואפילו דמים אין לו קמל״ן. הרא״ש ד״ל: **לאתויי יורש.** תימה דהא במתחלת בפ׳ שתי מדות (צב.) עלה דהתיא דתכל סומכין תני בהדיא והיורש אינו סומך ואומר דר״ש דתכל סומכין עיקר ואיידי דתני דיני יורש דשאר מילי דמביא נסכים ומעיר תני והיורש סומך והר״ר יוסף מא״ר אמר דתרי יורש הוו חד כגון הפריש האב ואחר כך מת וחד לא הספיק להפרישי עד שמת ולהכי מצריך הני תרתי משניות. תוס׳: **וליף תחילת הקדש כו׳.** ע׳ בהשמטות בסוף המסכת: **ואם המר ימיר לרבות את היורש.** וא״ת למה לרבנן להאי קרא דאם המר ימיר לרבות את היורש דיפוק ליה דלית להו מיעוט דקרבנו ולא קרבן אביו דהא דרשי אחריתי ד״ל דאי לאו המר ימיר לא הוי מוקמינן קרבנו שלישי לרבות בעלי חוברין אלא הוי מוקמינן ליה למעוטי קרבן אביו שלא שותפין הוה אמינא דאין סומכין כמו דאין ממירין אבל השתא דכתיב ואם המר ימיר לרבות יורש על כרחך קרבנו לרבות בעלי חוברין. תוס׳ הרא״ש וכן כתוב בתוס׳ תמורה (ב. ד״ה ורבי מאיר): **לרבות כל בעלי חוברין לסמיכה.** תימה דתרתי קרבנו דרשינן למעוטי ואידך לרבות וי״ל דודאי קרבנו משמע מיעוט מיהו קרבנו שלישי לרבות כל בעלי חוברין אתא דאי למעוטי לישתוף מינה דמילא דעינן דאין שותפין סומכין כי היכי דאין השותפין ממירין אלא דאי לרבויי אתא. תוס׳ הרא״ש: **תוס׳ ד״ה הכל מעריכין כו׳ ובכאן לא חשש להזכיר.** וא״ת מ״ש דבנדרים

עין משפט נר מצוה

א א מיי׳ פ״ט מהלכות ערכין הלכה טו:
ב ב מיי׳ שם הלכה ז:
ג ג מיי׳ שם הלכה ה:
ד ד מיי׳ שם הלכה ו:
ה ה מיי׳ שם הלכה ט:
ו ו מיי׳ שם הלכה מ:
ז ז מיי׳ פ״ג מהלכות מעשה קרבנות הלכ׳ ט:
ח ח מיי׳ פ״ט מהלכות תמורה הלכה יב:
ט ט מיי׳ פ״ג מהלכות מעשה קרבנות הלכ׳ ט:

מוסף רש״י

הכל מעריכין. תורת מעריכין עליהם, שאם אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי נלרו קיים (חולין ב.). לאתויי מופלא סמוך לאיש. קטן דיודע בהפלות ולפרש לשם מי מקדישין, ואם סמוך לפקלה הוא, כגון בן י״ב שנה ויום אחד, דבריו קיימין מע״פ שבעיין קטן דוקא עד י״ב שנה ויום אחד (שם) ואע״ג דקטן הוא זה הנולד מייב ניתן כפי שנים של ערך והדמים קונסין בפרשה (שם). לאתויי מנוול ומוכה שחין. הכל נערכין, יש לשם ערך ואפילו מוכה שחין שאינו שוה כלום ניתכר בשוק יש לו ערך הכתוב בפרשה, ואם אמר על עצמו ערכי עלי או אמר על אחר ערך מוכה שחין זה עלי, לא אמרינן הואיל ודמים אין לו ערך נמי אין לו (שם). נפשות כל דהו. דהכי משמע בערכך נפשות, כל נפשות יטולות לתעריך (לקמן ד:). לאתויי פחות מבן חודש. הכלנידרים, כל אדם השוה כלום יש לו דמים, ואם אמר דמי עלי או אמר על אחר דמי פלוני עלי נותן לפי מה שהוא נמכר בשוק, ואפילו היה הנידר זה פחות מבן חדש ואמר דמי מיטון זה עלי יתן דמיו, ואם״ש אם״ן פחות מבן חדש עערך אין אדם מערכו עלי פעור מכלום, שלא נתנה בו תורה ערך, דכתיב (ויקרא כז) ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים, דמים מיהא יש לי לפי שויו, ואם אמר בתוחת דמים נותן דמיו (חולין ב.). הכל ממריין. בכתמת מולין זו תמת זו של הקדש (תמורה ב.). לאתויי יורש. שהמיר בקרבן שהפרש אביו בחיים שמתרמתו תמורה (שם). שהפרישו אביו בחיים ולא הספיק להקריבו עד שמת (שם). מאי טעמא דר׳ יהודה. דלמר יורש אינו ממיר (שם).

שינויי נוסחאות

[א] חוכיו. ס״ל קרבן (ש״מ). [ב] בפרשת נדרים (ויקרא כז) הס״ל אמ״כ ד״ה מעריכין וכו׳ והשאר שייך לקמן (צ״ק), [ג] ל״ל דמי פלוני עלי ושמיני אותו כעבד הנמכר בשוק (מ״ה), [ד] אים אלא עד י״ג שנה (תיכות שיביא שתי שערות (מתקן) (ש״מ). [ה] מפי מורי ד״ל. ל״ל ס״מ, [ו] דגבי (צ״ק), [ז] עליו וע״כ לרבות אתא דאי למעוטי לישתוק מינה וממילא ידעינן דאינן דומכין כמו שאין שותפין ממיריין. כרש״י כ״ש (ש״מ), [ח] הערכין הס״ל ד״ה מעריכין, [ט] ס״מ ד״ה הכל מעריכין, [יא] כדפו״ל נדר, [יב] עלי נותן ערך אותו פלוני כי הסנים (ש״מ), [יג] ס״ל כותבין (צ״ק), [יד] כדפו״ל נותנין, [טו] לתרם מדקתני נידרין והא (ש״מ), [טז] כולו אלמא דאין לו דמים כתרם (ש״מ), [יח] הכל בנערכין לאתויי מאי (ש״מ), [יט] ל״ל דהתם בתר הכי מוקמינן ליה בשלו׳ לו חדשו לרשב״ג לתמר כל ור׳, [כא] התם בפ׳ יוצא דופן לרשב״ג (ש״מ), [כב] לדמים (ש״מ), [כג] ל״ל דמי

[כד] כדמיס ישנו בערכין כו׳ (ש״מ), [כו] קרבנו והוי כאלו כתיב על ראש קרבנו ל״ל (ש״מ), [כז] ל״ל חילול, [כח] ות״ת אמאי איצטריך למעוטי בפרק שתי מדות ידו ולא יד שלוחו תיפוק ליה מקרבנו ולא קרבן חבירו וי״ל דהוה אמינא דשלוחו של אדם כמותו ולא מקרי קרבן חבירו ות״ת ולימתב ידו למעוטי שלוחו וכ״ש חבירו וש לומר לאו דלא קרבנו הוה אמינא דידו בשחוטין (ש״מ), [כט] שנתרבתה בשחוטין (ש״מ), [ל] נתרבתה